

Sygn. akt I UK 210/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania S.B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o podwyższenie jednorazowego odszkodowania,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 października 2012 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 28 grudnia 2011 r., sygn. akt [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., pozostawiając temu
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 lipca 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił S.B. wypłaty zwiększenia jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy. W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawca wskazał, że stan jego zdrowia psychicznego po wypadku uległ pogorszeniu, co obrazuje opinia lekarza A.K. sporządzona w sprawie [...] Sądu Rejonowego w K.. Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 r. Sąd Rejonowy w K. Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2011 r., sygnatura akt [...], Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację S.B..

Pełnomocnik S.B. zaskarżył skargą kasacyjną w całości wyrok Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy:

1/ art. 232 zd. 2 k.p.c. oraz art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., polegające na tym, że Sąd II instancji nie dopuścił z urzędu dowodu z opinii psychologa, lecz poprzestał na rozbieżnych opiniach psychologicznych złożonych do akt innych spraw sądowych, zinterpretowanych przez biegłego lekarza psychiatrę,

2/ art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., polegające na tym, że Sąd - celem ustalenia stanu faktycznego w sposób prawidłowy i rzetelny nie dopuścił dowodu z dodatkowej opinii biegłego lekarza psychiatry, który wcześniej opiniował wnioskodawcę w innej sprawie sądowej, na którą to opinię powoływał się wnioskodawca, wywodząc z niej swe roszczenie, a poprzestał na jednej opinii sądowo-psychiatrycznej, diametralnie różnej od tej pierwszej.

Wskazał, że „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący dopatruje się w tym, że Sąd II instancji, w ślad za Sądem I instancji, ustalenia w sprawie wymagające wiadomości specjalnych czynił w oparciu o opinie biegłych psychiatrów i psychologów złożone do akt innych, toczących się uprzednio lub równoległe, spraw sądowych, a nie dopuścił dowodu z opinii biegłego psychologa i dodatkowej opinii biegłego psychiatry - w sytuacji, gdy na taką potrzebę wskazywał wnioskodawca, ale i biegły opiniujący w tej sprawie, a czego wymagała specyfika

tego postępowania. Nie ulega przy tym wątpliwości, że opinia biegłego złożona do akt innej sprawy sądowej nie stanowi dowodu na okoliczności wymagające wiadomości specjalnych i winna być traktowana jak dokument prywatny, składany na okoliczność, że podpisany pod nią biegły złożył opinię o określonej treści”. Ponadto wskazał, że opinia biegłego psychiatry jest nielogiczna i diametralnie różna od opinii innego biegłego.

Wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania, zasądzenie od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ma uzasadnione podstawy. Sąd Okręgowy naruszył normy zawarte w art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c., poprzez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa oraz dodatkowej opinii biegłego lekarza psychiatry, poprzestając na analizie opinii pisemnych złożonych do akt innych spraw sądowych. Wadliwość przeprowadzonego postępowania dowodowego polega na tym, że Sąd (zarówno I, jak i II instancji) potraktował opinie biegłych lekarzy psychiatrów oraz biegłych psychologów, znajdujące się w aktach innych spraw sądowych tak jak opinie biegłych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c., które poddawał ocenie, weryfikując opinię lekarską złożoną w niniejszej sprawie.

Stosownie do art. 278 § 1 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 listopada 2011 r., II CNP 23/11, LEX nr 1110965, zajął stanowisko, że dowód z opinii biegłego złożonej w innej sprawie, w zakresie zawartej w takiej opinii treści, ma charakter dokumentu prywatnego - co oznacza, że stanowi dowód tego, że dana osoba, która go podpisała złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie (art. 245 k.p.c.). Podzielając tę konstatację Sąd Najwyższy uznał, w odniesieniu do sprawy niniejszej, że Sąd drugiej instancji z

naruszeniem w/w przepisów dopuścił dowód z opinii biegłego, znajdującej się w innej sprawie. Mógł jedynie stwierdzić, że lekarz L.M., podpisująca opinię w innej sprawie [...] złożyła oświadczenie wiedzy co do pochodzenia choroby wnioskodawcy; przy czym osobie tej w sprawie niniejszej nie można było przypisać statusu biegłego. Taki prywatny dokument, o charakterze informacyjnym, nie może prowadzić do obejścia przepisów o dowodach. Dokument prywatny jest jednym z dowodów wymienionych w kodeksie postępowania cywilnego i podlega ocenie tak jak wszystkie inne dowody. Może stanowić podstawę ustaleń faktycznych i wyrokowania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 września 1985 r., IV PR 200/85, OSNCP 1986, nr 5, poz. 84 i z dnia 3 października 2000 r., I CKN 804/98, niepubl.). Nie może zastępować jednak dowodu z opinii biegłego.

W ocenie Sądu Najwyższego dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, znajdującej się w innej sprawie i poddanie jej treści merytorycznej ocenie, mającej wpływ na wynik sprawy, stanowi poważne naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. i zarazem naruszenie przepisów postępowania, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy w rozumieniu art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.

Reasumując należało stwierdzić, że opinia, którą sporządziła lekarz L.M. w innej sprawie, nie może stanowić dowodu potwierdzającego nasuwające wątpliwości konkluzje opinii biegłego lekarza J.S., które były podstawą orzeczenia Sądu Okręgowego. Słusznie skarga kasacyjna wskazuje na brak precyzji tej opinii. Z jednej strony biegły stwierdził, że choroba psychiczna wnioskodawcy pojawiła się po wypadku przy pracy, ale mimo to uznał on, że nie doszło do pogorszenia stanu zdrowia wnioskodawcy. Biegły nie wykluczył przy tym, że wypadek przy pracy mógł być przyczyną powstania tej choroby.

Należy przypomnieć, że ubezpieczony uległ wypadkowi przy pracy w dniu 24 maja 2004 r. W wyniku tego wypadku doznał licznych obrażeń ciała. Był w czasie leczenia szpitalnego sedowany farmakologicznie w okresie od 24 do 26 maja 2004 r. Decyzją z dnia 25 lipca 2006 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu jednorazowe odszkodowanie za 45 % uszczerbku na zdrowiu. Na skutek odwołania ubezpieczonego Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 27 lutego 2007 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał jednorazowe odszkodowanie za 65 % uszczerbku na zdrowiu. Wyrokiem z dnia 16 lutego 2010 r. tenże Sąd w sprawie [...] zasądził na

rzecz ubezpieczonego od Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na Życie S.A. kwotę 12 320 zł z tytułu długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Sąd orzekając w tej sprawie uwzględnił opinie biegłych w tym także psychiatry A.K., który stwierdził u ubezpieczonego 20 % uszczerbku na zdrowiu będącego skutkiem wypadku przy pracy.

Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 21 lipca 2010 r. stwierdziła u ubezpieczonego 65 % uszczerbku na zdrowiu będącego skutkiem wypadku przy pracy z dnia 24 maja 2004 r. Stwierdzono też, że obecne schorzenie ubezpieczonego o podłożu endogennym nie ma związku z wypadkiem. Sąd Okręgowy ustalił na podstawie opinii biegłego lekarza psychiatry K.S., że choroby, na które cierpi skarżący, a zwłaszcza choroba afektywna dwubiegunowa - ma podłoże genetyczne i nie jest następstwem wypadku przy pracy z dnia 24 maja 2004 r. Sąd krytycznie się odniósł do opinii biegłego lekarza psychiatry A. K., złożonej do sprawy cywilnej toczącej się przed Sądem Rejonowym w K., sygn. akt [...], która to opinia była diametralnie odmienna. Na rozprawie w dniu 29 marca 2011 r. pełnomocnik wnioskodawcy zakwestionował opinię biegłego J. S. w związku ze sprzecznością tej opinii z opinią biegłego sądowego A. K. Jednocześnie złożył wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii tego ostatniego (ewent. z opinii innego biegłego tej samej specjalizacji). Na tej rozprawie Sąd wniosek ten uwzględnił w ten sposób, że dopuścił dowód z dodatkowej opinii innego biegłego lekarza psychiatry „z instytutu psychiatrii spoza województwa świętokrzyskiego”. Uprzednio dopuścił dowód z „zeznań świadka A.K.”, który na rozprawie w dniu 21.06.2011 r. pominął, „uznając go za zbędny”. Na rozprawie tej Sąd pominął również dowód z opinii innego biegłego lekarza psychiatry, uwzględniony na poprzedniej rozprawie, uznając wniosek ten za „bezzasadny i zmierzający do przewlekłości postępowania”. Natomiast na rozprawie apelacyjnej w dn. 29.11.2011 r. (k-134) Sąd postanowił „dopuszczyć dowód z opinii biegłej lek. med. L. M. znajdującej się w aktach [...]”.

W tym kontekście wskazać należy, że dopuszczenie przez Sąd I instancji dowodu z nowej opinii biegłego mogło mieć miejsce jedynie w sytuacji, gdy Sąd uznał, że dotychczasowa opinia jest nielogiczna i nasuwa wątpliwości odnośnie konkluzji. Samo niezadowolenie strony z dotychczasowej opinii nie może być

bowiem przyczyną dopuszczenia dowodu z nowej opinii biegłego. Potwierdza to również jednoznaczna judykatura Sądu Najwyższego, który m.in. w wyroku z dnia 26 lipca 2011 r., I UK 29/11, LEX nr 1026622, wyraził pogląd, iż zwrot "może", o którym mowa w art. 286 k.p.c., nie oznacza w tym przypadku przypisania sądowi uprawnienia do podjęcia dyskrecjonalnej decyzji, lecz nałożenie obowiązku przeprowadzenia dowodu z dodatkowej opinii wówczas, gdy kompleksowe ustalenie powiązań występujących między już ustalonymi (na podstawie opinii biegłych) okolicznościami wymaga wiadomości specjalnych. Kompetencje sądu wynikające z art. 299 *in fine* k.p.c. nie mają charakteru bezwzględnego obowiązku, a aktualizują się one jedynie wówczas, gdy sąd uzna, że dotychczasowe rezultaty przeprowadzonego postępowania dowodowego nie prowadzą do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Odnosząc się do pierwszego zarzutu skargi kasacyjnej należy podnieść, że dowód z opinii biegłego psychiatry przeprowadzony w niniejszej sprawie nie był wystarczający dla czynienia ustaleń w zakresie kondycji psychicznej wnioskodawcy, tym bardziej że nie był powiązany z opinią biegłego psychologa, a opierał się na opiniach psychologów z innych spraw, które w dodatku nie były jednorodne. Z powyższego wynika, że w niniejszej sprawie należało dopuścić dowód z opinii biegłego psychologa, o którą wnioskował biegły lekarz psychiatra w celu precyzyjnego sporządzenia opinii, a nie opierać się na opinii, złożonej do akt innej sprawy, który mógł być oceniany tylko jako dokument prywatny. Wobec braku wniosku dowodowego wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu psychologii, należało rozważyć dopuszczenie takiego dowodu z urzędu, do czego uprawnia Sąd przepis art. 232 zd. 2 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c., które to przepisy są stosowane w postępowaniu apelacyjnym odpowiednio, poprzez art. 391 § 1 k.p.c. Postępowanie apelacyjne stanowi swoistą kontynuację postępowania przed sądem I instancji, z silnym pierwiastkiem merytorycznym (wynika to z art. 382 k.p.c.).

Powyższe uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem dotyczyły postępowania dowodowego w zakresie okoliczności faktycznych mających kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia, tj. kwestii zwiększenia u wnioskodawcy uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy. Mając

powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

/tp/